

DIRK MUSSCHOOT

ZUID-ENGELAND

REISGIDS VOOR DE MOOISTE BESTEMMINGEN
IN KENT, SUSSEX, SURREY EN HAMPSHIRE

Lannoo

Inhoud

Plan je trip

Hoe gebruik je deze gids?	6
Welkom in Zuidoost-Engeland	8
Top 10 must-sees: de drukst bezochte (betaalde) attracties	10
Top 10 hoogtepunten van de auteur	15
Reizen naar Zuid-Engeland	20
Praktisch	22
Hotels, B&B's en campings	27
Eten en drinken in Zuid-Engeland	28
Zuid-Engelse streekproducten	31
Evenementenkalender	33
Shopping	38
Kinderen	41
Wandelen en fietsen	44
Zuidoost-Engeland: een geschiedenis ...	46

Kent - White Cliffs Country	48
Kent - Canterbury District	76
Kent - het noorden	112
Kent - het westen	146
Kent - het zuiden	190
Kent - Isle of Thanet	228
East Sussex	264
West Sussex	342
Surrey	376
Hampshire	414
Isle of Wight	498

Zoek iets op

Register	525
----------------	-----

HUIS VAN SCHRUIVER IAN FLEMING, IN ST. MARGARET'S-AT-CLIFFE

BOOTTOCHT OP DE RIVER STOUR IN CANTERBURY

SIR HAROLD HILLIER GARDENS IN AMPFIELD, HAMPSHIRE

Hoe gebruik je deze gids?

De top 10 must-sees (gebaseerd op cijfers van VisitEngland) en hoogtepunten van de auteur geven aan wat je zeker niet mag missen tijdens je bezoek.

Vooraan in de gids maak je kennis met Zuidoost-Engeland in verschillende thema's, zoals Zuid-Engelse streekproducten, een evenementenkalender, reizen met de kinderen, eten en drinken, enz.

TOP 10 must-sees

De drukst bezochte (gebruikelijk) toeristische attracties in Zuidoost-Engeland

Levenswijze: streek en regio's, 2018

1

RHS Garden Wisley

West Surrey

Plantingstentoonstelling van de Royal Horticultural Society

1840-450

2

Portsmouth Historic Dockyard

New River maritiem museum en de grootste maritieme museum ter wereld

1840-450

3

Hampton Court Palace

1515-1540

De grootste Tudor paleis ter wereld en de grootste maritieme museum ter wereld

1515-450

4

Canterbury Cathedral

Kathedraal van de bisschop van Canterbury, en de oudste kathedraal van de Anglicaanse Kerk

1540-57

Zuid-Engelse streekproducten

De streekproducten van Zuidoost-Engeland zijn rijk aan smaak en karakter. Van de meest bekende tot de meest unieke, ontdek de smaken van de regio.

Wijn, spiritieus en vlees

De regio is bekend om zijn wijnen, spiritieuze dranken en vlees. Van de meest bekende tot de meest unieke, ontdek de smaken van de regio.

Kaas

De regio is bekend om zijn kaas. Van de meest bekende tot de meest unieke, ontdek de smaken van de regio.

Wijn, spiritieus en vlees

De regio is bekend om zijn wijnen, spiritieuze dranken en vlees. Van de meest bekende tot de meest unieke, ontdek de smaken van de regio.

Kaas

De regio is bekend om zijn kaas. Van de meest bekende tot de meest unieke, ontdek de smaken van de regio.

Elk hoofdstuk opent met een regiokaart waarop alle bezienswaardigheden worden gesitueerd.

Per regio krijg je een uitgeteste selectie van de beste logeer- en restaurantadressen.

DOVER

Wilt je de belangrijkste attracties van Dover ontdekken, dan is dit de perfecte plek om te beginnen. De regio is rijk aan attracties en is de perfecte plek om te beginnen.

Wat je moet weten

De regio is rijk aan attracties en is de perfecte plek om te beginnen. De regio is rijk aan attracties en is de perfecte plek om te beginnen.

Wat je moet weten

De regio is rijk aan attracties en is de perfecte plek om te beginnen. De regio is rijk aan attracties en is de perfecte plek om te beginnen.

Wat je moet weten

De regio is rijk aan attracties en is de perfecte plek om te beginnen. De regio is rijk aan attracties en is de perfecte plek om te beginnen.

DOVER

Wilt je de belangrijkste attracties van Dover ontdekken, dan is dit de perfecte plek om te beginnen. De regio is rijk aan attracties en is de perfecte plek om te beginnen.

Wat je moet weten

De regio is rijk aan attracties en is de perfecte plek om te beginnen. De regio is rijk aan attracties en is de perfecte plek om te beginnen.

Wat je moet weten

De regio is rijk aan attracties en is de perfecte plek om te beginnen. De regio is rijk aan attracties en is de perfecte plek om te beginnen.

Wat je moet weten

De regio is rijk aan attracties en is de perfecte plek om te beginnen. De regio is rijk aan attracties en is de perfecte plek om te beginnen.

Dankzij het gebruik van pictogrammen navigeer je makkelijk door de tekst:

Onontbeerlijk voor je bezoek: adresgegevens, openingstijden en toegangsprijzen overzichtelijk gebundeld.

- tip
- wist je dat
- plan je bezoek
- wat is er te zien?

Interessante weetjes en anekdotes staan in aparte kaderstukjes

De pictogrammen rechtsboven categoriseren de bezienswaardigheid volgens interesse:

activiteit

bijzonder gebouw

hoogtepunt van de auteur

geschikt voor kinderen

hotel

kasteel

kerk

monument

museum

must-see

muziek

park/tuin/landschap/outdoor

restaurant

toren/vuurtoren

winkel/shopping

Welkom in Zuidoost-Engeland

Om meteen alle misverstanden uit de weg te ruimen, is het verstandig om eerst even te zeggen welk stukje Engeland ik in dit boek behandel. Onder Zuidoost-Engeland vallen (hier) de graafschappen Kent, (East en West) Sussex, Surrey, Hampshire en het eiland Wight. Alles wat meer naar het westen gaat, is Zuidwest-Engeland – dat is voor een ander boek. Sommige bronnen rekenen ook de graafschappen Berkshire, Buckinghamshire en Oxfordshire (allemaal ten westen van Londen) tot Zuidoost-Engeland. Ik doe dat hier niet om de simpele reden dat dit boek anders nog een kilo zwaarder zou hebben gewogen en geloof me, dat is op reis echt niet handig.

Wie nooit of nog maar zelden in Engeland is geweest, vraagt me weleens waar te beginnen. Ik zeg dan altijd: in Zuidoost-Engeland, meer bepaald in Kent. Het is, afhankelijk van waar in Vlaanderen of Nederland je woont, niet ver en je kunt er meteen een *kennismakingsbad* nemen: kijken of het je bevalt om daarna (hopelijk) terug te komen, langer te blijven en meer te zien en te beleven.

Zuidoost-Engeland is echt dichterbij en makkelijker te bereizen dan velen denken. Je rijdt naar Duinkerke of Calais – natuurlijk maakt het dan uit of je in pakweg Friesland of West-Vlaanderen woont – maar na een korte oversteek zit je meteen volop in je onderwerp.

HEVER CASTLE IN KENT WAS OOIET HET OUDERLUKE HUIS VAN ANNA BOLEYN.

Als kennismaking kan Kent wel tellen. Er zijn meteen de aanpassingen aan de taal en het verkeer (ze rijden er links!), in de pubs bestel je een *pint* (dat is in Engeland een inhoudsmaat, geen gewoon 'pintje'), je eet er *fish and chips* en nuttigt een *afternoon tea*, er zijn de White Cliffs of Dover (zet in de auto dat liedje van Vera Lynn maar eens op!), de kathedraal van Canterbury, kastelen als die van Dover, Walmer en Leeds, pronktuinen in alle maten en formaten. Er is cultuur en er is geschiedenis – wat dat laatste betreft, flitst je schooltijd er beslist voorbij met verhalen over Vikingen en Romeinen, Hendrik VIII, de Eerste en de Tweede Wereldoorlog en de Slag bij Hastings – en zo zijn we al meteen in het volgende graafschap, East Sussex, beland.

De al wat ervarener reiziger heeft al die hoogtepunten al gehad en komt nu terug om dieper in dit boek en het land door te dringen.

UITZICHT OP DE SOUTH DOWNS

Met de trein of met de boot? Nog zo'n vraag. Ten eerste: zeg nooit 'boot' tegen een ferry, en al zeker niet tegen de mastodonten die je het Kanaal overzetten. Ten tweede: voor de keuze van je transportmiddel moet je een aantal aspecten in overweging nemen. De prijzen voor trein en ferry liggen dicht bij elkaar, laat dat niet bepalend zijn. Wel belangrijk is het om te weten dat het met LeShuttle (de vroegere Eurotunnel: auto op de trein), veel sneller gaat dan met het schip – inscheeping en overtocht samengeteld scheelt dat per enkele reis makkelijk twee uur. Dat is niet onbelangrijk als je slechts een korte trip maakt. Toegegeven, er is geen bal aan om in je auto 35 minuten in zo'n trein te zitten maar het voordeel is ook dat je er niets merkt van eventueel slecht weer boven. Op een ferry bij, euh, onstuimige zee? Ja, er zijn mensen die dat leuk vinden. Anderzijds: op een ferry bij heerlijk zomerweer? Drankje in de hand, uitzicht op de witte kliffen van Dover? *Yes, please!*

Ik hoop je met dit boek te kunnen inspireren om dit stukje Engeland-dichtbij ten volle te ervaren. Ja, er zijn de overbekende toppers. Maar er zijn ook de onvermoede bestemmingen in pakweg Surrey, West Sussex en Hampshire.

Gaat en ontdekt! Ik wens je veel reisplezier.

Dirk Musschoot

Dank

Dank aan al wie heeft bijgedragen aan de nieuwe versie van deze reisgids voor Zuidoost-Engeland: **Julie Edwards, Jane Ellis, Alanna Kite, Roos Van Hoorickx** en al die Engelandvaarders in Vlaanderen en Nederland die mij de voorbije jaren hebben voorzien van aanvullingen en tips.

TOP 10 must-sees

De drukst bezochte (betaalde) toeristische attracties in Zuidoost-Engeland*

* gebaseerd op cijfers van VisitEngland, 2024

1

RHS Garden Wisley

WISLEY/SURREY

Prachtige toontuin van de Royal Horticultural Society.

> blz. 408

2

Portsmouth Historic Dockyard

PORTSMOUTH/HAMPSHIRE

Meer Britse marinegeschiedenis vind je niet op één plek bij elkaar.

> blz. 446

3

Hampton Court Palace

EAST MOLESEY/SURREY

Een reusachtig paleizencomplex op de oever van de Theems. Ga zo vroeg mogelijk om zo lang mogelijk te blijven.

> blz. 410

4

Canterbury Cathedral

CANTERBURY/KENT

Kathedraal waar geschiedenis is geschreven, en die het centrum is van de Anglicaanse wereldkerk.

> blz. 87

Zuid-Engelse streekproducten

Er is niet zoiets als een typisch Zuidoost-Engelse keuken, maar de regio brengt wel producten voort waarmee de chefs in hun restaurants aan de slag gaan. Veel restaurants en pubs gaan er prat op dat ze hun schotels bereiden met ingrediënten die ze hebben gehaald bij lokale producenten, zoals groenten, fruit, vlees, vis, wijn en bier.

Groenten en fruit

Dat Kent ook wel *The Garden of England* wordt genoemd, komt tot uiting bij de groenteboer en in het restaurant. Daar maak je kennis met lokaal geteelde **appels en peren**, **kersen**, aardbeien, aard-appelen, **groene asperges**, kolen, pompoenen en – grappig wel – *Kentish Brussels sprouts* (in Kent gekweekte spruitjes). De **tomaten** en de **knoflook** komen dan weer van het eiland Wight, de **truffels** (de zwam, niet de bonbon) uit Hampshire.

Vlees, gevogelte en vis

De hoevekip komt bij voorkeur van de **lokale boerderij** (die op de menukaart soms bij naam

wordt genoemd) en zelfs de voeding van die kip wordt wel eens vermeld: *corn fed chicken* is kip die maïs heeft gegeten. Het varkensvlees komt dan weer van een andere boerderij en de worsten zijn gedraaid door een **slager met faam** uit de buurt.

Bekende en zelfs gerenommeerde ingrediënten in lunch of diner zijn de **oesters** uit pakweg Whitstable of Portsmouth en de **Dover sole**, een platvis (bij ons gewoon ‘zeetong’ of ‘sole meunière’ genoemd) die zijn Engelse naam te danken heeft aan het feit dat hij in de 19de eeuw de meest beviste soort was die in de haven van Dover aan land werd gebracht.

Op menukaarten zul je nu en dan ook **Romney Marsh lamb** aantreffen. Dat is lamsvlees afkomstig van dieren die hebben gegraasd op de zilte gronden rond Romney Marsh in het zuiden van Kent. Het lamsvlees heeft daardoor een aparte smaak, die in de Europese keuken pré-salé wordt genoemd.

Kaas

Traditioneel op de dessertkaart in het restaurant (maar ook gezellig bij het haardvuur in je vakantiehuisje): een **kaasschoteltje**. In Zuid-oost-Engeland zijn verschillende kaasmakers gevestigd. Cheesemakers of Canterbury uit Dargate (tussen Canterbury en Faversham) produceert verschillende kazen, waarvan de harde kaas Ashmore en de geitenkaas Kelly's Canterbury Goat spraakmakend zijn. Kingcott Cheese in Staplehurst in Kent is dan weer de producent van de ook bij ons bekende blauwe kaas Kentish Blue. Ook de kaasmakerij Isle of Wight Cheese maakt een lekkere blauwe kaas: de Isle of Wight Blue. High Weald Dairy in Horsted Keynes in West Sussex is de producent van de Ashdown Foresters, een stevige biologische kaas. Deze kaasmakerij maakt ook de lekkernij Sussex Slipcote, een smeerkaas.

VERSE 'BANGERS' (WORSTEN) IN QUEX BARN IN BIRCHINGTON, KENT

Hampshire Cheeses in de buurt van Basingstoke in Hampshire produceert dan weer 'the best camembert in the world' – dat zullen ze in Frankrijk niet graag horen, maar lekker is die kaas wel.

Als je *local cheeses* wilt kopen – er zijn er véél meer dan de paar die ik hierboven heb genoemd – moet je doorgaans naar de speciaalzaak (in de supermarkten vind je enkel de *usual suspects* als cheddar, blue stilton, red leicester van de grote producenten). Op de websites van de kaasmakerijen wordt doorgaans vermeld waar je de kazen kunt kopen.

 www.cheesemakersofcanterbury.co.uk

 www.kingcottdairy.co.uk

 www.isleofwightcheese.co.uk

 www.highwealddairy.co.uk

 www.hampshirecheeses.co.uk

Dranken

Het vruchtbare Zuidoost-Engeland is voorts een belangrijke regio voor de productie van **sappen** (appel, peer, kers, enz.) en **ciders**. De bekendste **bierbrouwerij** uit de regio is Shepherd Neame met bieren als Spitfire, Whitstable Bay, Bishops Finger, Cinque, 1698 en Oranjeboom (je leest hun namen, die vaak verwijzen naar lokale topics, op de taps in de pub) (zie blz. 100).

En dan is er natuurlijk nog de steeds belangrijker wordende **wijnproductie** in Zuidoost-

Engeland (zie blz. 208), met dank aan de opwarming van het klimaat. Rode Zuidoost-Engelse wijn heeft nog een lang weg af te leggen, maar witte en mousserende wijnen kunnen zowel in de pub, in het restaurant als in de winkel wedijveren met die uit de traditionele wijnlanden.

Helaas hebben nog niet alle winkels en restaurants lokale wijnen in het rek of op de kaart. Wil je alle wijnen uit Zuidoost-Engeland in een overzicht? Eén adres: Corkk, een wijnhandel gespecialiseerd in Engelse wijnen met vestigingen in Tunbridge Wells en Canterbury. (Tip: kijk voor je Engelse wijn koopt in de speciaalzaak of op het wijndomein zelf, ook eens in de supermarkt. Dat scheelt soms een serieuze slok op de borrel.)

Corkk

Burgate 29/30, Canterbury CT1 2HA /
High Street 52a, Tunbridge Wells TN1 1XF

 www.corkk.co.uk

Chips

Tot slot: wat eet je bij een lokaal drankje? Een **zakje chips**, bijvoorbeeld! Kent Crisps is een product van Quex op het eiland Thanet dat ook Kentish Oils (koolzaadolie voor de keuken) produceert. Kent Crisps zijn zogenoemde *hand-cooked crisps* en bestaan in verschillende variëteiten (van licht gezouten en Ashmore kaas (van de Cheesemakers of Canterbury) tot oesters uit Whitstable). Je zou een chipsproeverij kunnen organiseren, want ook elders in Zuidoost-Engeland worden op kleine schaal schijfjes gebakken patat geproduceerd. The Sussex Crisps Company in Bodiam is er een van.

 www.kentcrisps.com

 www.kentishoils.com

 www.sussexcrisps.com

ZEER POPULAIR IN ZUIDOOST-ENGELAND: CIDER!

WHITE CLIFFS OF DOVER

1

Kent - White Cliffs Country

Wandelen	51
Met de kinderen	51
Logeren.	52
Eten en drinken.	52
 DOVER	 55
 ST. MARGARET'S-AT-CLIFFE	 69
 DEAL	 72
 SANDWICH.	 74

Kent - White Cliffs Country

Dichter bij Engeland bestaat niet

Voor honderdduizenden bezoekers aan Engeland waren de kliffen van het graafschap Kent het eerste stukje Groot-Brittannië dat ze te zien kregen. Voor honderdduizenden bezoekers is dat vandaag nog steeds zo. Wie met de trein uit Calais vertrekt, kan maar hopen dat er aan het einde van de tunnel daadwerkelijk Engels wordt gesproken, maar wie met de ferry komt, ziet gewoon waar hij naartoe vaart.

Haal het printje met het gedicht van Matthew Arnold (1822-1888) uit je zak en lees hardop:

The sea is calm tonight.

The tide is full, the moon lies fair

*Upon the straits - on the French coast the light
Gleams and is gone; the cliffs of England stand,
Glimmering and vast, out in the tranquil bay.*

Veel verder dan de kliffen van Dover en omgeving hoeft je niet te gaan voor een eerste kennismaking met Kent. In een regio die we hier gemakshalve White Cliffs Country noemen, valt zoveel te beleven dat je met één lang weekend niet genoeg hebt om er alles te zien. Dover Castle kost je eigenlijk al meer dan een hele dag, de wandeling naar en een bezoek aan de vuurtoren van South Foreland: een halve dag. En je moet tenslotte ook tijd maken om te genieten. Dat betekent urenlang op de kliffen liggen kijken naar het verkeer in de haven van Dover en op het Kanaal, ijsjes likkend kuieren op de promenade van Dover, lunchen in Cullins' Yard in de

jachthaven. Culinaire verwennerij in The Marquis of Granby in Alkham (en meteen blijven slapen, dat is het makkelijkst), barbecueën op het keienstrand van St. Margaret's-at-Cliffe (decentje om je schouders als het 's avonds wat frisser wordt) of een Pimm's in de Zetland Arms in Kingsdown – letterlijk op het strand (alleen wat jammer van al die geparkeerde auto's daar).

Wat je ook een keertje moet doen: op het dek van de ferry staan als die Dover nadert. En die machtige kliffen bekijken. Je begrijpt meteen waarom de Romeinen Engeland 'Albion' zijn gaan noemen. Het Latijnse 'albus' betekent 'wit' en zou een verwijzing zijn naar de witte kalkrotsen bij Dover.

Hoogtepunt van de auteur

Dover Castle

DOVER/KENT

Een machtige burcht die je al van in Frankrijk ziet staan en waar ik maar niet op uitgekeken raak.

> blz. 56

Met de kinderen

Dover Castle in Dover. Deze formidabele burcht doet het goed bij het jonge volkje. Samen met de kinderen duik je in een verhaal van ridders en jonkvrouwen. Een bezoek aan Dover Castle is spannend van begin tot eind.

> blz. 56

En als je daar dan staat te kijken: in het westen, voorbij de haven, zie je nog net Shakespeare's Cliff met zijn kenmerkende vorm, in het oosten gaan de kliffen voorbij St. Margaret's-at-Cliffe de hoek om. Tussenin: de haven, Dover Castle en de South Foreland vuurtoren. Eind 2012 slaagde de National Trust er met de hulp van het publiek in een ontbrekend stuk klif van 1,3 kilometer te kopen, waardoor die hele rotspartij nu door haar wordt beheerd en weer voor een tijdje veilig is. Hoewel: voor de natuur is niets veilig. Een jaar later denderden in St. Margaret's-at-Cliffe opnieuw tonnen kalkrotsen de zee in. Een bord waarschuwt de strandwandelaars nu voor 'levensgevaar'.

 www.whitecliffscountry.org.uk

 www.visitkent.co.uk

DOVER CASTLE

Wandelen

De mooiste wandeling die je op de **kliffen** kunt maken, is die **van Dover tot de South Foreland Lighthouse**, de vuurtoren bij St. Margaret's-at-Cliffe, een tocht van – afhankelijk van hoe vaak je stopt om foto's te maken of van het uitzicht te genieten – een minuut of vijftig (3 kilometer enkel).

> blz. 64

Het is geen lange wandeling die je op **Samphire Hoe** maakt. Daarvoor is dit reser- vaat te klein. Maar het is wel voldoende om een frisse neus te halen. Op de paden blijven is de boodschap. > blz. 67

OOK OP DE KLIFFEN VIND JE BEWEGWIJZERDE WANDELPADEN.

Logeren

Dover Marina Hotel

- > Waterloo Crescent
Dover CT17 9BP

 www.dovermarinahotel.co.uk

Eenvoudig hotel (van de keten Best Western) met voor wie aan de voorkant slaapt een prachtig uitzicht op de promenade en de zee. **€€**

The Royal Oak

- > Lower Road 36
River CT17 0QU

 www.royaloakriver.co.uk

Uitstekende herberg, moderne kamers en lekker eten. In River, een dorpje net buiten Dover. **€€€€**

The Royal Hotel

- > Beach Street
Deal CT14 6JD

 www.theroyalhotel.com

Luxeus hotel, haast letterlijk op het strand van Deal. **€€€**

The Bell Hotel

- > The Quay
Sandwich CT13 9EF

 www.bellhotelsandwich.co.uk

(Golf)hotel uit de 19de eeuw met ruime kamers vlak bij de brug over de Stour en vlak bij het centrum van het stadje. **€€-€€€**

Eten en drinken

Cullins' Yard

- > Cambridge Road 11
Dover CT17 9BY

 +44 1304 211666

 www.cullinsyard.co.uk

Traditioneel en kwalitatief pubfood op een voormalige scheepswerf in de jachthaven, drank en voedsel die klasse uitstralen. Ze brouwen er hun eigen bier! **(BISTRO)**

The Marquis of Granby

- > Alkham Valley Road
Alkham CT15 7DF

 +44 1304 873410

 www.marquisofgranby.co.uk

Waar kun je minder evidente gerechten eten als konijn, schaap van Alkham of Eton mess van rabarber? In The Marquis, halverwege tussen Dover en Folkestone! Vijf (Britse) sterren, en niet eens schandalig duur. Je kunt er ook blijven slapen. **(GASTRO)**

Hut 55

- > Marine Road
Walmer Beach, CT14 7BN

 www.hut55.co.uk (en Facebook:

Hut 55 voor de meest actuele info)

Compleet buiten categorie maar zo heerlijk: strandbar met heerlijke drankjes, koffie, scones, snacks, picknickmanden. Enkel open tijdens de zomer en als het weer het toelaat. **(BUDGET)**

Frog and Scot

- > High Street 86
Deal CT14 6EG

 +44 1304 379444

 www.frogandscot.co.uk

Uitstekende French cuisine voor als je iets te vieren hebt. Uitbaters Benoit en Sarah (Frog en Scot) hebben ook de wijnwinkel Le Pinardier op het nummer 102 van dezelfde straat in hartje Deal. **(GASTRO)**

Shelly's Tea Rooms

- › The Droveway 3
St Margaret's-at-Cliffe CT15 6DH
☎ +44 1227 730303
📶 www.shellystearooms.com

Niet de gezelligste, wel een hele goeie. Vlak naast een antiekwinkel. En: calorieën worden hier niet geteld. **(BUDGET)**

The Coastguard

- › St Margarets Bay
St Margaret's-at-Cliffe CT15 6DY
☎ +44 1304 853051
📶 www.thecoastguard.co.uk

Geen enkele pub in Engeland bevindt zich dichter bij Frankrijk dan deze, beneden in de baai van St. Margaret's-at-Cliffe. Fraai interieur, maar hier kom je om op het terras te zitten: in de zon en met een fenomenaal uitzicht op het Kanaal (en de drukke scheepvaart). *Good pub food.* **(BISTRO)**

The Old Dining Room

- › The Quay
Sandwich CT13 9EF
☎ +44 1304 613388
📶 www.bellhotelsandwich.co.uk

Dit is het restaurant van The Bell Hotel. Voor wie chic wil tafelen en daarvoor de tijd kan nemen. Opgelet: tijdens het weekend is hier wel eens een feest en dan kan het lawaaiërig en druk zijn. Wie in de bar of de brasserie eet, wordt sneller en goedkoper bediend. **(BISTRO/GASTRO)**

FROG AND SCOT IN DEAL

81 Beach Street

- › Beach Street 81
Deal CT14 6JB
☎ +44 1304 368136
📶 www.81beachstreet.co.uk

Goed restaurant langs de kustweg in Deal. Hun slogan: *Fine food without the fuss.* Klopt helemaal. **(BISTRO)**

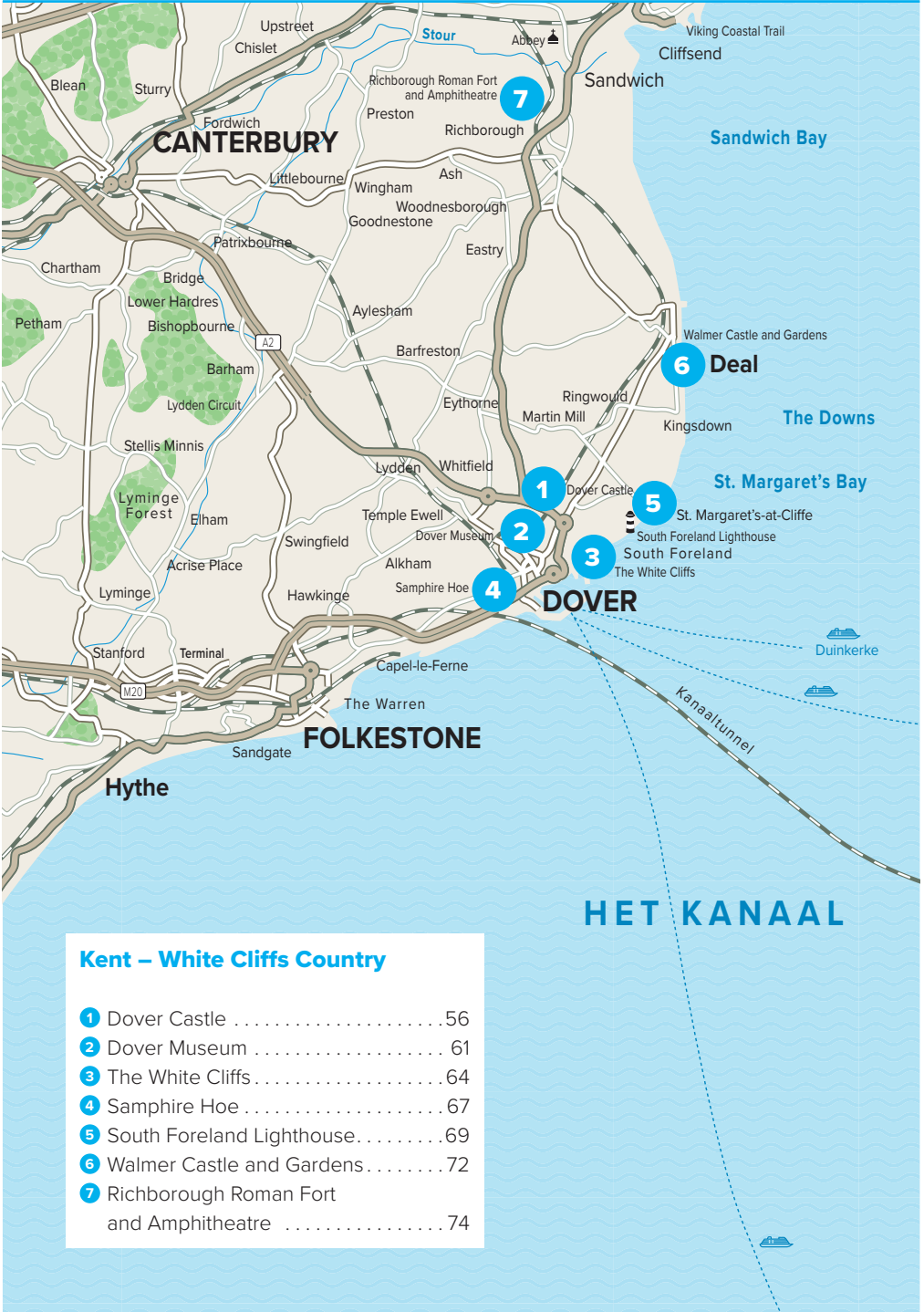
Dunkerleys

- › Beach Street 19-21
Deal CT14 7AH
☎ +44 1304 375016
📶 www.dunkerleys.co.uk

Dit uitstekende vis- en schaaldierenrestaurant vind je op de drukke rotonde op Deal Seafont. Je kunt er ook andere gerechten krijgen en het is ook een hotel. Hier krijg je waar voor je geld. **(BISTRO)**

AFTERNOON TEA

DOVER

Visitor Information Center

> Dover Museum, Market Square CT16 1PH /
Geopend: ma.-za. 9.30-17.00 u, (jan.-dec.)
en zo. 10.00-15.00 u (april-sept.) /

 www.destinationdover.org

 www.whitecliffscountry.org.uk

Dover is voor velen de eerste stad die ze in het vizier krijgen tijdens hun avontuur naar Zuid-oost-Engeland. Dat hoeft niet te verbazen: de haven van Dover is met jaarlijks ruim 13 miljoen passagiers de grootste passagiershaven van Europa, met (vandaag) dagelijkse ferryverbindingen uit de Franse havensteden Duinkerke (DFDS) en Calais (P&O Ferries, DFDS Seaways en Irish Ferries). Er was een tijd, nog niet eens zo lang geleden, dat wie naar Zuidoost-Engeland wilde, ook in Zeebrugge en Oostende de ferry kon nemen en in Ramsgate en Folkestone voet op Britse grond kon zetten, maar economische redenen hebben ertoe geleid dat alleen de kortste Kanaalovertochten zijn overgebleven.

Dat Dover in dat verhaal overeind is gebleven, heeft alles te maken met zijn strategische ligging: geen Britse (haven)stad ligt dicht bij het Europese vasteland. Dat wisten ze in de IJzertijd al en dus bouwde men toen boven op de kliffen een bolwerk dat nadien is uitgebouwd tot Dover Castle (zie blz. 56).

Vlak bij de ferryterminal in Eastern Docks (Western Docks, waar je vroeger van de ferry meteen de trein op kon, is nu een cruiseterminal) ligt een rotonde vanwaar je de A2 (richting Canterbury en het noorden van Kent) of de A20/M20 (naar Folkestone en Londen) op kunt.

De Kelten noemden de stad op de monding van de rivier Dour, 'Dubras': de 'plaats aan het water'. De Romeinen maakten daar 'Dubris' van.

Vandaag is Dover een stadje van ruim 30.000 inwoners. De meeste Doverians verdienen hun brood in de haven of in het toerisme. De stad zelf heeft, hoewel ze er de voorbije jaren wat op vooruit is gegaan, aan toeristen weinig te bieden. Enkel het keienstrand en de fraai heraangelegde promenade zijn een aardige bestemming voor wie op de terugreis nog een uurtje of zo te vroeg is voor de ferry. Ook op het vlak van logies en eten en drinken heeft Dover weinig te bieden.

VERA LYNN EN DE WHITE CLIFFS OF DOVER ZIJN ONLOSMAKELIJK MET ELKAAR VERBONDEN.

IN DOVER HEB JE ALTUUD UITZICHT OP DOVER CASTLE.

DOVER

Dover Castle 1

Een burcht met een sleutelpositie

Dover Castle

➤ Castle Hill, Dover CT16 1HU / Geopend:
dag. 10.00-18.00 u (april-aug.), 10.00-17.00
(sept.-okt.), za.-zo. 10.00-16.00 u (nov.-febr.),
woe.-zo. 10.00-16.00 u (maart), dag. 10.00-
16.00 (herfst-, kerst- en krokusvakantie) /
Toegang: £ 30,90-£ 20,00 /
 www.english-heritage.org.uk

Uit welke richting je Dover ook benadert, van over zee of van de M20 of de A2, steeds wordt je aandacht getrokken door Dover Castle. **De burcht torent hoog boven de stad uit** en domineert het plaatje. Wie dat met zijn fototoestel wil vangen, moet zeker ook eens een wandeling maken op de Esplanade en Waterloo Crescent, de wandelpromenade bij het keienstrand. Een ander verrassend standpunt is Castle Street. Loop de straat helemaal naar beneden en draai je dan om. Prachtig, toch?

EEN OPGETUIGDE RIDDERZAAL, NET ECHT

Strategisch belang

Hendrik II (1113-1189) heeft Dover Castle daar niet gebouwd voor de idyllische plaatjes, maar voor de bijzondere en vooral strategische ligging. Hubert de Burgh (1175-1243), de eerste graaf van Kent, noemde Dover en zijn kasteel 'de sleutel tot Engeland'. Die **sleutelpositie** heeft Dover Castle op militair vlak behouden tot minstens in de Tweede Wereldoorlog.

De eerste sporen van een soort bolwerk op de plek waar nu Dover Castle staat, dateren uit de IJzertijd. In de 1ste eeuw bouwden de Romeinen er een *pharos*, een **vuurtoren**; die staat er vandaag nog altijd. Rond de 10de eeuw stampten de Angelen en de Saksen er een versterkt dorp uit de grond, waarvan de **kerk** (St. Mary-in-Castro) ook nog steeds overeind staat. Kort na de Slag bij Hastings (1066) bouwde Willem de Veroveraar er een houten fort met aarden omwallingen.

Dover Castle zoals we het vandaag kennen – met zijn donjon en zijn vele vestingmuren en wallen – is een product van de 12de eeuw en later. De kazernes die je binnen de omwallingen ziet (en waarvan sommige al jaren leegstaan) dateren uit de 19de eeuw. Twee keer werd Dover Castle belegerd: in 1216 en 1217, door prins Lodewijk van Frankrijk. Hij slaagde er niet in de burcht in te nemen. Over die belegeringen is in 2024 in Dover Castle een nieuwe permanente tentoonstelling opengegaan: *Under Siege*.

Dover Castle is vlot te bereiken met de auto – je parkeert binnen de kasteelmuren – en wie als voetpassagier van de ferry komt, is er binnen 20 minuten (en na een steile klim).

Dover Castle is een **reusachtig complex** waarvoor je beslist een volle dag moet uittrekken. Kom als de site opengaat en blijf tot ze weer sluit. Een entreebewijs is niet goedkoop, maar als je er het maximum uithaalt, valt dat nog wel mee. Kies wel je moment uit. Tijdens de hoogtijdagen van de schoolreizen kun je hier letterlijk overrompeld worden door busladingen luidruchtige tieners.

Filips van de Elzas

Een bezoek aan Dover Castle begin je het best in het kleine museum aan de voet van de donjon, waar je met audiovisuele hoogstandjes snel wegwijst wordt gemaakt in de geschiedenis van Dover Castle en zijn belangrijkste protagonisten.

Vervolgens wacht de donjon zelf, een **indrukwekkende vierkante toren** van bijna 26 meter hoog en met muren van soms wel 6,5 meter dik. Historici, ontwerpers, artiesten en ambachtslieden hebben verschillende kamers van de toren heringericht zoals ze er moeten hebben uitgezien in 1184, toen Filips van de Elzas (1142-1191), graaf van Vlaanderen, op bezoek kwam. Goed om weten voor ouders met (kleine) kinderen: op gezette tijdstippen wordt Dover Castle bevolkt door gekostumeerde acteurs; raadpleeg de website van English Heritage voor de precieze data.

Het hoogtepunt, letterlijk, is het dak van de donjon, vanwaar je een uitzicht van 360 graden hebt op de omgeving. Je ziet Dover, het verkeer op het Kanaal, Cap Griz Nez en Cap Blanc Nez in Frankrijk, en het hinterland en je begrijpt wat Hendrik II moet hebben verstaan onder 'strategische ligging'. Vanaf die **hoge uitzichtpost** kun je ook bepalen waar, beneden, je straks nog een kijkje wilt gaan nemen.

NEM DE TUD OM DOVER CASTLE EENS VANUIT EEN ANDERE HOEK TE BEKIJKEN.

Er zijn binnen de muren van Dover Castle veel hoeken waar je een kijkje moet nemen. Een daarvan is de *admiralty lookout*, het uitkijktplatform over de haven van Dover en het Kanaal. Daar, bij het **standbeeld van viceadmiraal Bertram Ramsay** en wat artilleriegeschut, word je nog maar eens met de neus op het strategische belang van deze plek gedrukt. Onder het uitkijktplatform is sinds kort een observatie- en commandopost uit de Eerste Wereldoorlog gereconstrueerd. Wie daar zat, had werkelijk het hele Kanaal onder controle.

KALKSTENEN ONDERGROND

Ook van militair belang was de kalkstenen ondergrond waarop Dover Castle is gebouwd. Al in de 12de eeuw zag men er mogelijkheden voor **tunnels voor allerlei doeleinden**. Soms werden dergelijke tunnels tegen Dover Castle gebruikt. Tijdens de belegering van 1216

bijvoorbeeld groeven de Fransen een gang tot onder een van de vestingmuren, waardoor die in elkaar zakte.

Het huidige tunnelstelsel in de White Cliffs onder Dover Castle is hoofdzakelijk een product van de napoleontische tijd (1793-1815). Die tunnels kregen een bijzondere rol toebedeeld tijdens de Tweede Wereldoorlog: viceadmiraal Ramsay had er zijn hoofdkwartier, de Britse troepen brachten er een **communicatiecentrum** in onder en de tunnels huisvestten ook nog een strategische kamer, een keuken, slaappleatsen voor soldaten en een militair hospitaal.

Je kunt dat tunnelstelsel onder Dover Castle bezoeken onder begeleiding. Afhankelijk van de drukte van de dag zul je daarvoor even (of wat langer) moeten aanschuiven.

DE EVOCATIE VAN DE EVACUATIE VAN DUINKERKE IS EEN INDRUKWEKKENDE ERVARING.

The underground hospital

De toegang tot het tunnelstelsel gaat langs twee deuren in wat op het eerste gezicht een ingegraven bunker lijkt. De linkerdeur leidt naar *The underground hospital* – **niets voor mensen met claustrofobie!** Je maakt een bombardement mee, hoort geschreeuw van alle kanten en ruikt (!) de geuren van de tunnel: ‘verse’ stew in de keuken, ontsmettingsmiddelen in het hospitaal. Het communicatiecentrum spreekt tot de verbeelding. Hier schakelden tientallen telefonistes van het ene telefoongesprek naar het andere door snoeren in en uit te pluggen; hier ratelden de telexmachines.

Slag om Duinkerke

Als je ogen weer aan het daglicht gewend zijn, kun je aanschuiven bij de rechterdeur voor een ‘bezienswaardigheid’ die pas in 2011 openging: *Operation Dynamo*. Hier wordt met een verbluffend audiovisueel spel Operatie Dynamo uit de doeken gedaan, de evacuatie van Duinkerke in mei 1940.

In de *war tunnels*, 26 meter onder de begane grond, wandel je letterlijk van de ene scène van Operation Dynamo in de andere. Het begint met een toespraak van premier Neville Chamberlain over de dreigende oorlog en door de luidsprekers klinkt *In the mood* van Glenn Miller. Daarna is het bittere ernst.

Operatie Dynamo

Als je Operatie Dynamo hebt overleefd, volgt nog een kleine maar zeer interessante fototentoonstelling over het dagelijkse leven in Dover tijdens de Tweede Wereldoorlog en kom je nog even in de zogenoemde *plotting room*, waar strategen en hun helpers de pionnen op het schaakbord – in dit geval: een kaart van Europa – zetten.

Voor wie de bioscoopfilm *Dunkirk* niet heeft gezien: Britse troepen waren bij de Slag om Duinkerke omsingeld geraakt door de Duitsers. In de dynamokamer in de tunnels onder Dover Castle (vandaar de naam Operatie Dynamo) beraamden viceadmiraal Ramsay en zijn staf een gedurfde evacuatie. Tussen 26 mei en 4 juni 1940 werden veertig Britse en Franse torpedojagers plus andere militaire schepen, vrachtschepen en talloze privévaartuigen (van vissersboten tot pleziërscheepjes) ingezet om de omsingelde troepen te evacueren. Die **vloot van om en bij de negenhonderd vaartuigen** slaagde erin om daar welgeteld 338.226 militairen weg te halen. Een kleine 200.000 waren Britten, de rest hoofdzakelijk Fransen.

Winchester	432
Winchester Cathedral.	433
Winchester, Military Museums.	438
Winchester Science Centre & Planetarium . .	438
Winchester & Bishop's Waltham.	441

Deze uitgave werd met de meeste zorg samengesteld. Omdat de gegevens voortdurend wijzigen, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internetadressen, enz.) beschouwd worden als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde informatie bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. De juistheid van de gegevens is mede afhankelijk van informatie die ons werd verstrekt door derden. Indien die informatie onjuistheden bevat, kan Lannoo daarvoor geen aansprakelijkheid aanvaarden.

Als u opmerkingen of vragen heeft, kunt u contact nemen met onze redactie: redactie.toerisme@lannoo.be. Alle tips over Zuidoost-Engeland en aanvullingen op dit boek zijn welkom: dirk.musschoot@telenet.be

WWW.LANNOO.COM

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

TEKSTEN	Dirk Musschoot
VORMGEVING	Keppie & Keppie
CARTOGRAFIE	Marie Vandevoorde en Elke Feusels
COVERBEELDEN	voorplat: iStock/Rachapol; achterplat/b: Visit Kent, achterplat/m: Shutterstock/ImagineMedia; achterplat/o: Shutterstock/Alexey Fedorenko; achterplat/auteursfoto: Robbe Musschoot

© Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2026

D/2026/45/26 - NUR 512

ISBN 978-90-599-6097-8

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave zijn uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.